

Szamosújvár/Gyulafehérvár 2001.
Húsvét vasárnapján

Jakubinyi György érsek
örmény apostoli kormányzó

(A romániai katolikus örmények ordináriátusa című kiadvány előszavából)

Az örmények és a nyomtatás (egy kiállításról és megnyitójáról)

Az örmény írást Meszrop Mastoc hozta létre a IV. században, némi görög befolyással, mert a régió más nyelveivel ellentétben az örmény írás kezdetől fogva jelölte a magánhangzókat is. (És balról jobbra kell írni-olvasni.)

A nyomtatás bizonyára gyorsan és könnyen került egy olyan nép köztudatába, amely 1600 éve ír, amikor sokak mások - közmondásosan - "még a fáról sem szálltak le". Ha valami akadályozta ezt, hát legfeljebb a háborúk, a menekülések.

Nehéz dolga is volt az *Örményekről nyomtatásban, az örmény történelem és kultúra évszázadai* című kiállítás összeállítóinak. Mint rövid bevezetőjében dr. Issekutz Sarolta mondta, a cím ("az évszázadok") még szerénykedésnek is felfogható, miután inkább évezredről van szó.

Az erdélyi örmények íráshoz való viszonyára pedig jellemző talán, amit *Szongott Kristófnál* találunk Szamosújvár monográfiájában *Örmény szótalányok* (találós kérdések) cím alatt: *Fehér a szántóföldem, kezemmel vetek, számmal aratok.* Hogy mi ez? A megoldás: *írás.*

December 3-án, hétfőn mindenesetre igen gazdag anyaggal nyílt meg a kiállítás, amelyről a szó jó értelmében mondhatni, hogy zsúfolt. A Budapest II. kerületi Marczibányi téri Művelődési Központban az ezeréves kódexlapok és illusztrációk fotokópiáitól kezdve a legutóbbi évek terméséig vezet az anyag a látogatót.

A megnyitó beszédet *Weinwurm Árpád* tartotta a Fővárosi Közgyűlés Kisebbségi, Emberi Jogi és Vallásügyi Bizottságának elnöke. Elmondta, hogy bár nem örmény származású, mégis érdeklődéssel fordul az ősi nép kultúrája fele. Tudjuk, hogy jóakarátú figyelemmel kíséri a ma élők tevékenységét. Weinwurm Árpád úr szerint az olvasás, a tudás és információk továbbadása alapvetően fontos kérdés, a kultúra alapja; meggyőződése - tette hozzá - hogy az elektronikus közlési módok a jövőben sem fogják kiszorítani a klasszikus olvasást.

Jót tett az elnök úr ezzel a kijelentéssel, erősítette azt, a bennünk időnként megingó reményt, hogy lapozható könyveinkkel, szépen megálmodott, formás, gondosan készített régi és új nyomtatványainkkal nem kell mindenáron defenzív szomorúságba vonulnunk.

A kiállítás tárgyairól képtelenség beszélni. Nem csupán a mennyiség miatt, hanem azért is, mert szinte minden laphoz, könyvhöz, plakáthoz vagy újságoldalhoz (a régi kódexlapokról nem is beszélve) egy-egy kis esszét lehetne (kellene!) csatolni.

Az egyik falon a régmúlt:

könyvtárakban hét lakat alatt őrzött "csodák" színes fotói. A szemben lévő oldalon főként az erdélyi magyarörmények kiadványai, kezdve például a Szamosújvári Társalkodó Kör magyar nyelvű könyvecskéjével, amelyet a Kör 25 éves jubileumára adtak ki 1886-ban.

És a falakon időrendbe sorakoztatva a tájékoztató szövegek, például *Örmények ma Magyarországon* címmel:

A 330 éve betelepült örménység, a magyarörmények alkotják a hazai történelmi örménységet, akik többségükben Trianon tragédiája következtében kerültek Erdélyből a mai Magyarország területére. Létszámuk kb. 15 ezer főre tehető.

Anyanyelvük magyar, kulturális identitásuk kettős: magyar és örmény. Vallásukat tekintve örmény szertartású római katolikusok, illetve római katolikusok, reformátusok.

Az örmény genocídium elől néhány család menekült hazánkba, többségük nyugatra távozott a II. Világháború után.

A XX század végén a Szovjetunióból, majd az Örmény Köztársaságból betelepült örmények létszáma kb. 100-200 fő, akik nyelvüket, kulturális identitásukat őrzik. Magyarországon apostoli örmény egyház nem létezik.

Aki az információs táblákat és a kiállított anyagot gondosan szemügyre veszi, egy gazdag nép gazdag múltjáról-jelenéről, folyamatos kulturális jelenlétéről alkothat magának képet.

A megnyitó műsora ugyancsak méltó volt a kiállított anyaghoz.

Hallottunk igen ígéretes, fiatal gitárjátékost. *Szuper Géza* klasszikus, akusztikus gitáron klasszikus stílusban játszott, kívánjuk neki, hogy így folytassa s akkor nevéhez méltóan valóban igen "szuper" lesz.

Várady Mária mondott örmény költőktől verseket, végül *Reményik Sándorral* zárta a műsor költészeti részét.

Szilvay Ingridtől ismét hallhattuk ("ismét": azok, akik a Fővárosi Örmény Klub találkozóira járnak) az általa felfedezett párhuzamból eredően a *Zádig, zádig párov égár..*, kezdetű örmény dalt.

A megnyitó után - sok finomság között - eredeti erdélyi örmény ínycség: pahlava diós és mákos változatban várta a jelenlévőket.

A rendezés, és a megnyitó műsor a II. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzatot, az EÖGYKE-t és a BÖKÖT-öt dicséri; jól sáfárkodtak a II. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat és a Fővárosi Közgyűlés Esélyegyenlőség Alap anyagi támogatásával.

Végül említsük meg, hogy a teremben az EÖGYKE legújabb könyvkiadványait is meg lehetett vásárolni,

A kiállítás december 13-ig volt nyitva.

dcs

Egy kiállítás megnyitó képei...

A Budapest Főváros XI. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat az EÖGYKE segítségével és támogatásával novemberben fotókiállítást nyitott meg.

Szabó László Arménia, Anatólia, Levante című kiállításának megnyitó ünnepségére november 6-án délután került sor a Budai Fonó Zeneházban. A színvonalas megnyitó-műsor néhány részletét idézzük fel a pillanatképek segítségével.

Magyarörmény sorsok a Szilágyságban

A "24. órában" fordulunk az erdélyi, szilágysági örménység leszármazottai felé, tisztázni vérségi kapcsolataikat, fényt derítve sorsukra. Kiadványaink, lapjaink és felejtethetlen összejöveteleink - gazdag tartalom, tudomány és mondanivaló, pergő ritmus és valami megmagyarázhatatlan emberi melegség jellemzi őket - arra sarkallnak, hogy újból és újból utánajárjak "életüknek, múltjuknak és jelenüknek" - a jövőt csak sejteni lehet - és megírjam azokat.

Négy szilágysági helység - *Zilah, Szilágysomlyó, Kraszna* és *Szilágynagyfalu* - négy családtörténet dióhéjban következik.